

Populaire samenvatting promotie-onderzoek Koen Wessels

Een pedagogiek van verstrengeling

We leven in een wereld doordrongen van grote sociale en ecologische uitdagingen en het blijkt knap lastig om daar met ons onderwijs adequaat op te reageren. Wat vooral opvalt: geijkt als het onderwijs is op 'leren voor later' is er relatief weinig ruimte voor de hier-en-nu-betrokkenheid van leerlingen/studenten bij de samenleving. Echter, ieder mens – in welke maatschappelijke positie en levensfase ook – wordt gevormd door de grote uitdagingen in zijn/haar omgeving én is mede vormgever van hoe die uitdagingen zich ontwikkelen. In die betrokkenheid liggen belangrijke pedagogische kansen verscholen.

Het pleidooi van het onderzoek uitgevoerd door Koen Wessels is dan ook dat het bovenaan onze prioriteitenlijst zou moeten staan om in het onderwijs – van basisschool tot universiteit – ruimte te creëren om samen met leerlingen/studenten de vragen van onze tijd te leven. Om ons er persoonlijk toe te verhouden, diverse standpunten en ervaringen te verkennen, alternatieve toekomsten in te beelden, en ons handelen in de wereld bewust vorm te geven.

In nauwe samenwerking met 12 docenten over een periode van 2 jaar, verkende Koen hoe docenten zo'n ruimte iteratief kunnen (1) openen, (2) organiseren en (3) consolideren. We concludeerden dat de kunst van het docentschap hierbij vooral ligt in een doorgaande oefening in opmerkzaamheid – wat speelt er hier & nu? – en integriteit: hoe kan ik inspelen op het hier en nu vanuit een doorleefd pedagogisch doel, een doorgaand proces van persoonlijke zingeving én een doorlopende dialoog met collega's?

Belangrijkste resultaten

1. We zijn als mensen onlosmakelijk met elkaar en de complexe vragen die onze gedeelde wereld bezighouden verstrengeld, en in die verstrengeling worden we zowel gevormd als zijn we vormgevers.
2. Omdat we als mensen afhankelijk zijn van elkaar en andere levensvormen is het – zeker in deze tijden met omvangrijke sociale/ecologische crises – belangrijk om ons individualisme te overstijgen en ons te oriënteren op de vraag: 'wat zijn goede relaties?'
3. Als we opmerkzaam zijn blijken zich in onderwijsprocessen allerlei momenten voor te doen waarin zichtbaar wordt hoe studenten onderdeel zijn van actuele maatschappelijke uitdagingen en deze momenten zijn kansen om het curriculum open te breken en op onverwachte en zingevende manier samen te leren en creëren.
4. Docenten zijn in de bijzondere positie dat ze de ruimte kunnen (1) openen, (2) organiseren en (3) consolideren om samen, in diversiteit, de grote vragen van onze tijd te leven.
5. De kunst van het docentschap ligt hierbij in een doorgaande oefening in opmerkzaamheid – wat speelt er hier & nu? – en integriteit: hoe kan ik inspelen op het hier en nu vanuit een doorleefd pedagogisch doel, een doorgaand proces van persoonlijke zingeving én een doorlopende dialoog met collega's?